

De norske akademikerne mot rasefølgelsene.

04-03-031

Fellesprotest av studentsamfundene i Oslo og Trondheim og 11 andre studentorganisasjoner.

En lang rekke professorer slutter sig til.

Lørdag holdt Studentersamfundet et åpent demonstrasjonsmøte i Losjens store sal, hvor ca. 1000 mennesker var tilstede. Møtet gjaldt jødefølgelsene og hjelp til flyktningene.

Talere var professor Fredrik Paasche, arkitekt Odd Nansen og Studentersamfundets formann Hallvard Lange.

Professor Paasche talte vesentlig om jødeproblemet i Tyskland og pekte på at det tredje rike i sin kamp mot jødene har brutt med alle sine beste tradisjoner.

Den renariske regjering i Tyskland forteller oss ofte om sin avsky for løgner, sa professoren, iallfall for andres løgn. Men hvordan står det til med regjeringens egen troverdighet? Hr. Gøbbels, det vil si hr. Hitler, opplyser at de siste jødefølgelsene ikke kom fra regjeringen eller partiet, men var et umiddelbart utslag av den rettferdige harmen hos det stolte tyske folk. Hvor-etter regjeringen straffer ikke overfallsmennene, men de overfalte. Regjeringen bestemmer at den store skaden som jødiske forretninger og hjem har lidt, den skal jødene selv betale. Og forsikringssummen for skaden, den skal staten ha — skal staten stjele, vilde det vel ha hett i andre tider. Og enda forlanger denne staten at verden skal tro den når den taler om sin uskyldighet.

Den forteller at det kom fra det tyske folk. Det vil etter våre begreper si at regjeringen anklager sitt folk. Tyskerne reagerer i massevis mot det som skjer. Våren 1936 holdt den tyske dikter Ernst Wiechert en farlig tale til studentene i München: «Jeg ber og besverger dere,» sier han, «ti ikke når samvittigheten byr dere å tale. Ingen ting fortærer en manns og et folks marg slik som feigheten.» — Men det tredje rike, som visse andre stater, har sørget for at de som

vilde tale ikke kan komme til orde. Diktaturet hindrer disse dagene det tyske folk å svare på beskyldninger føreren retter mot dem. Og diktaturet hindrer at andre folks tanker om det som skjer i Tyskland når frem til det tyske folk. Likevel vet vi at makthaverne ikke har greid å ensrette det tyske folk. Diktaturet skaper taushet og kaller det fred.

Her hjemme heter det stundom at vi skal ikke blande oss i andre folks

affærer. Samtidig sies det at folkene må lære å forstå hverandre. Men oppgir en den felles målestokk som begrepene rett og urett burde være — hvad middel skal de da ha til å forstå og til å bli enige. Men-neskelighet og umenneskelighet er ikke et annet lands affære, men angår oss alle. Ikke i den «internasjonale jødeprese», men i Aftenposten i Oslo og i Svenska Dagbladet, leste nordiske mennesker teleggrammene om redslene under jødefølgelsen.

Dersom vi små statene skal tie til uretten, abdiserer vi. Det er ikke bare fyrster som kan gjøre det, men også folk.

Professoren sluttet med en sterk appell til den norske regjeringen om å holde ordene i ære, løftene, løftene, når det gjaldt vår tids verst stilte proletarer, flyktningene.

Arkitekt Nansen talte om flyktningenes nød og behovet for hjelp, og redegjorde for det arbeidet Nansenhjelpen har utført.

Både arkitekt Nansen og professor Paasche rettet inntrengende henstillinger til de norske myndigheter om å hjelpe de sudettske flyktninger, bl. a. med å la dem få midlertidig asyl.

Hallvard Lange begrunnet vesentlig det forslag til resolusjon

som var fremlagt, og påpekte at de som stemte for forslaget dermed påtok sig en økonomisk plikt til å hjelpe flyktningene.

Professor dr. theol. Sigmund Mo-winckel kritiserte den protest som kom til uttrykk i forslaget og fremsatte et endringsforslag som fikk 21 stemmer.

Så vidt vi forstod professor Mo-winckel var hans optreden diktert av hans oxfordsyn, den milde fordragelighet, selv overfor uretten. I en kraftig og velturnert replikk satte da også professor Paasche dette synet på plass.

Styrets forslag blev derefter satt under votering og enstemmig vedtatt uten at noen stemte mot.

Forslaget lyder:

«Studenter og akademikere i Oslo, samlet til åpent møte i Det norske Studentersamfund 19/11-1938 under inntrykket av de nye opprørende overgrep mot jødene i Tyskland, vender sig til kamerater og kolleger ved universitetene i alle land og oppfordrer dem til å stri mot rasehat og intoleranse i eget og andre land. Toleranse, respekt for andres mening, hvilken rase de enn hører til, er en grunnleggende forutsetning for alt fritt akademisk liv.

Vi vender oss samtidig til den norske regjering med en inntrengende henstilling om å gå så langt som overhodet mulig i å gi asyl i Norge til mennesker som blir forfulgt i sitt hjemland for sin rase eller sine meningers skyld, og ber regjeringen fortsette å styrke sin innsats for samarbeid mellom de demokratiske regjeringene for å hjelpe flyktningene.

Til almenheten i Norge retter vi

en inntrengende appell om å støtte økonomisk av all evne det private hjelpearbeid for flyktningene så de som søker tilflukt her i landet kan få den hjelpen de må ha for å leve.»

Resolusjonen var på forhånd tiltrådt av følgende professorer: Andreas Brandrud, Lyder Brun, A. W. Brøgger, Anders Bugge, Ragnar Frisch, Asbjørn Følling, Ellen Gleditsch, Johan Holst, Chr. Ihlen, Oscar Albert Johnsen, Finn Kolle, Leiv Kreyberg, Fridtjof Leegaard, Knut Liestøl, Otto Lous Mohr, Georg Morgenstjerne, Fredrik Paasche, K. E. Schreiner, Alf Sommerfeldt, Chr. S. Stang, Sverre Steen, Jakob Sverdrup, A. H. Winsnes og Jac. S. Worm Müller og dessuten 11 studentorganisasjoner.

En tilsvarende resolusjon blev vedtatt i Trondheim lørdag.

Liberal teologi i „ortodoksiens drakt“

Hr. sogneprest Lars Skadberg!

Jeg sitter med Deres siste innlegg i «Haugesunds Avis» foran mig og er virkelig i tvil om jeg skal svare idethele tatt. Jeg er både forferdet og bedrøvet over såvel tonen som innholdet i Deres innlegg. Det er jo ikke av den art man vanligvis henter fra en prest.

Jeg har i mitt svar til Dem offentlig begrunnet min påstand og dermed tilbakevist Deres urettferdige beskyldninger i den anledning. Jeg presiserte hvad jeg mente med mitt uttrykk, men De fortsetter uanfektet med å tolke uttrykket på Deres måte. Istedenfor saklig og broderlig å gå inn på realiteten, ignorerer De — med en freidighet en prest helt uverdigg, fullstendig min begrunnelse og fortsetter Deres akrobatiske øvelser omkring nakne kjennsgjerninger.

Hele Deres innlegg røper forøvrig at det for Dem ikke er så meget om å gjøre å finne frem til sannheten i denne sak, men heller å få stillet mig i gapestokken ved å få redusert mine uttalelser til løgn og tull. At De i den anledning finner det nødvendig å ty til nye ukvemsord av den aller tarveligste art, vil sikkert både forbause og bedrøve alle som har fulgt med i denne debatt.

Nu, dette er vel bare et nytt bevis på de fire absolutter i praksis. Vi i Indremisjonen har i de senere år fått mange uhyggelige beviser på hvordan Oxford innstillede mennesker praktiserer absoluttene overfor Indremisjonen og dens ledende menn i den offentlige debatt. Var jeg så simpel som De øiensynlig mener, så skulde jeg kunne presentere en ganske uhyggelig bukett av denslags. Men det avstår jeg med glede fra.

I Deres siste innlegg fortsetter De med Deres teologiske juristeri overfor det uttrykk jeg anvendte. Jeg dokumenterte jo tilstrekkelig i mitt innlegg at jeg i min påstand ikke siktet til den teologi som doseres, men til den teologi som praktisertes i forkynnelse og kirkelig standpunkttagen til tidens åndelige strømninger. Og det blir dog en himmelvid for-

skjell. Og dette forstår De også utmerket godt, men De vil ikke forstå. Jeg mener ikke hermed å si at vi legfolk ikke er interessert i den teologi som doseres for vordende prester, derom er jo vår kamp for Menighetsfakultetet et levende og historisk vidnesbyrd. Og vi ser fremdeles i denne institusjon en garanti for den bibeltro teologi.

Deres spørsmål bortfaller således av sig selv. Det overlates gjerne til teologene å føre den videnskapelige kontroll med den teologi som til enhver tid doseres. Men teologene får undskylde oss at vi legfolk ønsker å ha et ord med i laget m. h. t. den teologi som praktiseres som ovenfor nevnt.

Vi er av den mening at de liberale teologer i vår kirke har endret kurs, taktikk og fremstillingsform, men derimot ikke sitt grunnsyn. De søker nu vantroen innsnuglet i ortodoks drakt derved, at de har gitt sin forkynnelse et mere ortodoks preg. Mens talen om soning, kors og blod før var tabu, både i deres teologi og forkynnelse, så har de nu annektert disse begreper fra den ortodokse teologi og forkynnelse. Derfor får deres forkynnelse et bestikkende preg av rettroenhet, som duperer og forvirrer og bringer skarevis til å kapitulere og strekke våpen overfor den liberale teologi. Hvor meget vekt disse liberale teologer legger på disse avgjørende frelsesgjerninger, får vi imidlertid til overflod se i Deres standpunkt til åndsstrømningene i vår tid. Hvor de som før nevnt, uten videre godkjenner og sanksjonerer i øst og vest. Har det ikke forbauset hr. Skadberg å være vidne til den praktisk tatt enstemmige og begeistrede tilslutning som de liberale har vist den helt igjennem forsoningsløse og uevangeliske Oxfordbevegelse? Den som ikke har steilet

overfor dette bedrøvelige tidsfenomen, må være mer eller mindre forkvaklet, enten i sin intelligens eller i sin tro. Dessverre er vel det siste som oftest tilfelle, også blandt prester.

Her ser vi den liberale teologi i ortodoks drakt. Den som forsvaret eller anerkjenner for ekte kristendom noget som ikke avgjort og absolutt bygger på Jesu objektive forsonergjerning i sin blodige korsdød, anses i våre kretser for å være liberalt infiseret. Selv om deres forkynnelse tilsynelatende er like så

ortodoks som Martin Luthers. Det er på høy tid at våre uklare teologer blir fortrolig med denne innstilling fra vår side.

Jeg kann dessverre ikke tjene Dem i å opsette en fortegnelse over de liberale teologer i vår kirke. Vel neppe nogen annen heller. Det er derfor helt malplasert å fremkomme med en slik anmodning. Men jeg frykter for at om menighetens Herre skulde skrive en sådan fortegnelse, så blev den fyldigere enn både De og jeg skulde ha trodd. For så vidt mig bekjent, har et ytterst ringe fåtall av de tidligere liberale teologer offentlig deklarerert sin omvendelse fra sin store villfarelse, hverken biskop Berggrav, domprost Hygen eller Oxfordprofessoren Mowinkel. Vel ganske enkelt av den grunn at ingen omvendelse hittil har funnet sted. Vi får dog håpe og be om at den må komme.

De hr. Skadberg, har hittil sett Deres oppgave som sannhetens forsvarer best realisert ved enhver anledning å kaste Dem over alle dem i vår kirke som prøver å manifestere de klare linjer i denne for Guds rike så skjebnesvangre tid. Jeg ser Deres angrep på mig som et ledd i den kampanje De i årevis har ført for å komme den gamle arvefiende, Indremisjonen tillivs. Nuja, det får bli Deres egen sak hvordan De oppfatter Deres oppgave som vokter på murene. Men hvis De for ramme alvor vil påstå at Indremisjonens varsko mot Oxfordbevegelsen er uberettiget, «simpelt og urettferdig» så tvinger min samvittighet mig til å påstå at De i Deres hjerte er drevet langt bort fra den sunne lære Menighetsfakultetet ga Dem i en bibeltro teologi. Til skade for Dem selv og den kirke hvis tjener De har bundet Dem til å være.

Med dette avslutter jeg min deltagelse i denne debatt, som jeg forøvrig høist ugjerne er tvunget ut i. Vil så De fortsette, så Dem om det. Jeg svarer ikke mere, selv om De i et eventuelt nytt innlegg skulde finne det påkrevet å sette enda flere dekorative titler på min ringe person.

Deres ærbødige

Olaf Skandsen.